

20. Työttömyysturva

Selvitysosa: Työttömäksi jääneen toimeentulon turvaavat työttömyysturvalain perusteella maksettava työttömyyspäiväraha sekä työmarkkinatuki. Työttömyyspäivärahaa maksetaan joko peruspäivärahana tai ansiopäivärahana. Päivärahan edellytyksenä on työssäoloehdon täyttäminen, joka edellyttää 26 viikon työhistoriaa. Myös Suomesta toiseen EU- tai ETA -maahan työnhakijaksi lähtevä työtön voi saada työttömyyspäivärahaa kolmen kuukauden ajan. Työmarkkinatuki turvaa niiden Suomessa asuvien työttömien toimeentulon, jotka eivät työssäoloehdon puuttumisen vuoksi ole oikeutettuja päivärahaan tai joiden oikeus päivärahaan on päättynyt.

Työttömyysturvan tavoitteena on kohtuullisen taloudellisen toimeentulon takaaminen kaikille työttömille. Kohtuullinen toimeentulo määritellään vähimmäistoimeentulona ja suhteessa aikaisempiin tuloihin.

Työttömyysturvaa on kehitetty siten, että se tukee aktiivivaihtoehtoja ja työurien pidentämistä. Työttömyysetuutta maksetaan paitsi työttömyyden myös työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Tällöin hakijalle maksetaan sitä työttömyysetuutta, johon hänellä työttömänä ollessaan olisi oikeus. Työttömiä, irtisanottuja ja lomautettuja kannustetaan osallistumaan koulutukseen tai muihin työllistymistä tukeviin toimiin, jotta mahdollisuudet nopeaan uudelleen työllistymiseen paranevat. Ansio-osaa maksetaan korotettuna työllistymistä edistävien toimien ajalta sekä pitkän työuran päätyttyä. Työllistymistä edistävien toimien ajalta maksetaan lisäksi kulukorvausta. Työllistymisen edistämiseksi työttömyysturvassa on otettu käyttöön 300 euron suojaosa.

Maahanmuuttajalla on oikeus työmarkkinatukeen kotoutumistukena edellyttäen, että hänellä on voimassa oleva kotoutumissuunnitelma. Kuntouttavan työtoiminnan tavoitteena on henkilön työkyvyn säilyttäminen tai palauttaminen. Kunta järjestää pitkään työttömänä olleille työmarkkinatukea ja toimeentulotukea saaville henkilöille kuntouttavaa työtoimintaa työllistymisen edistämiseksi.

Työelämän muutoksiin vastaamiseksi ammattitaitoa on pidettävä yllä ja tarvittaessa on varauduttava sen muokkaamiseksi uusiin tehtäviin sopivaksi. Työssä oleville maksettavan aikuiskoulutustuen tavoitteena on edistää työssä olevien työelämän tarpeista lähtevää osaamista ja elinikäistä oppimista, jolla samalla ennaltaehkäistään työttömyyttä.

Ikääntyvän työvoiman työssä pysymistä on edistetty nostamalla lisäpäiväoikeuden ikäraja 61 vuoteen vuonna 1957 tai sen jälkeen syntyneillä.

Vuorottelukorvausta maksetaan työntekijälle, joka siirtyy vuorotteluvapaalle työnantajan palkatessa työttömän henkilön vastaavaksi ajaksi. Vuorottelukorvausta on kehitetty siten, että vuorotteluvapaan työhistoriaedellytys nousi nykyisestä kymmenestä vuodesta 16 vuoteen ja työttömältä edellytetään pääsääntöisesti kolmen kuukauden työttömyyttä.

Toiminnan laajuus 2013—2016

	2013 toteutunut	2014 toteutunut	2015 arvio	2016 arvio
Työttömyysaste (%)	8,2	8,7	8,8	8,6
Kuntouttava työtoiminta				
Toimintaan osallistuvat henkilöt keskimäärin vuodessa	17 000	19 000	21 000	35 000
Toimintapäiviä keskimäärin vuodessa/osallistuja	105	120	125	90
Ansiopäiväraha				
Saajia keskimäärin kuukaudessa	136 976	153 938	170 000	164 000
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	35,3	39,7	43,7	42,4

	2013 toteutunut	2014 toteutunut	2015 arvio	2016 arvio
— työttömyysajalta	31,7	35,8	39,8	38,6
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta yht.	3,7	4,0	3,9	3,8
Keskimääräinen päiväraha (€pv)	66,5	68,1	66,5	66,6
Peruspäiväraha				
Saajia keskimäärin kuukaudessa	29 000	34 444	41 400	43 100
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	7,5	8,8	10,8	11,2
— työttömyysajalta	6,4	7,6	9,5	10,8
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	1,1	1,2	1,3	1,4
Keskimääräinen päiväraha (€pv)	33,59	33,76	33,90	33,90
Työmarkkinatuki				
Saajia keskimäärin kuukaudessa	156 700	175 382	195 000	210 000
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	40,6	45,6	50,7	54,6
— työttömyysajalta	29,7	33,6	36,0	38,8
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	10,9	12,0	14,7	15,8
Keskimääräinen työmarkkinatuki (€pv)	35,18	35,81	35,90	36,00
Aikuiskoulutustuki				
Saajia keskimäärin kuukaudessa	6 450	7 860	8 990	9 885
Keskimäärin maksettu etuus (€kk)	1 470	1 519	1 530	1 550
Vuorottelukorvaus				
Saajia keskimäärin kuukaudessa	8 525	8 866	8 200	6 500
Korvauspäiviä ansioturvassa, milj. kpl	2,0	2,1	2,1	1,7
Korvauspäiviä perusturvassa, milj. kpl	0,03	0,04	0,04	0,04
Keskimääräinen korvaus ansioturvassa (€pv)	57,5	58,0	59,8	60,5
Keskimääräinen korvaus perusturvassa (€pv)	22,9	23,5	23,6	23,7

31. Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 31 784 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) mukaisen valtion korvauksen maksamiseen kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä.

Määräraha budjetoidaan suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Kunnalle maksettava korvaus on 10,09 euroa toimintapäivää ja toimintaan osallistujaa kohti. Toiminnan piirissä ovat pitkään työttömänä olleet työmarkkinatukea tai toimeentulotukea saavat henkilöt, joille kunta järjestää työllistymisen edistämiseksi kuntouttavaa työtoimintaa. Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvia arvioidaan olevan vuonna 2016 noin 35 000 henkilöä ja toimintapäiviä arvioidaan olevan keskimäärin 90 osallistujaa kohti. Val-

tion korvausta maksetaan jokaisesta kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvasta niiltä päiviltä, joina henkilö osallistuu kuntouttavaan työtoimintaan, kuitenkin enintään neljältä päivältä viikossa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-2 270
Yhteensä	-2 270
2016 talousarvio	31 784 000
2015 talousarvio	34 054 000
2014 tilinpäätös	19 808 753

50. Valtionosuus ansiopäivärahasta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 085 128 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisen ansiopäivärahan rahoittamiseen siten kuin työttömyysetuuksien rahoittamisesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyyskassalain (603/1984) on säädetty valtion osuudesta
- 2) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) tarkoitettujen kulukorvausten rahoittamiseen työttömyysturvalain mukaisesti
- 3) työttömyyskassojen hallintokuluosuuden maksamiseen työttömyyskassalain (603/1984) mukaisesti.

Selvitysosa: Ansiopäivärahaa maksetaan sekä työttömyyden että työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Ansiopäivärahan rahoittavat Työttömyysvakuutusrahasto, työttömyyskassat ja valtio. Palkansaajien päivärahoista työttömyyskassojen osuus on pääsääntöisesti 5,5 % kuitenkin siten, että ansioturvan korotusosat ja muutosturvalisät Työttömyysvakuutusrahasto rahoittaa kokonaan. Valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuuden ja rahasto loppuosan. Valtio ei osallistu lomautusajalta eikä ns. lisäpäiviltä maksettavien päivärahojen eikä myöskään lapsikorotusten rahoitukseen. Yrittäjien päivärahoista valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuuden ja lapsikorotukset, yrittäjäkassat rahoittavat loppuosan. Valtio rahoittaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavat kulukorvaukset.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Valtionosuus maksetuista päivärahoista	
— työttömyysajalta	910 128 000
— työllistymistä edeltävien palvelujen ajalta	115 000 000
Kulukorvaukset	50 000 000
Valtionosuus hallintokuluihin	10 000 000
Yhteensä	1 085 128 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	78 128
Yhteensä	78 128

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2016 talousarvio	1 085 128 000
2015 II lisätalousarvio	50 000 000
2015 I lisätalousarvio	43 000 000
2015 talousarvio	1 007 000 000
2014 tilinpäätös	990 316 718

51. Valtionosuus peruspäivärahasta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 213 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisen peruspäivärahan, siihen liittyvän lapsikorotuksen ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) mukaisten lakisääteisten kulukorvausten rahoittamiseen siten kuin työttömyysturvalaissa on säädetty valtion osuudesta.

Määrärahaa saa käyttää myös valtioiden välisten kustannusten korvaamiseen kolmelta ensimmäiseltä kuukaudelta toiseen EU-jäsenvaltioon tilanteessa, jossa henkilö ei täytä kansallisen lainsäädännön työttömyysetuuksien edellytyksiä.

Selvitysosa: Peruspäivärahaa maksetaan sekä työttömyyden että työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Peruspäiväraha, siihen liittyvä lapsikorotus, palvelujen ajalta maksettavat korotusosat ja muutosturvalisät rahoitetaan valtion varoista ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta. Valtio rahoittaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavat kulukorvaukset. Työttömyysvakuutusrahasto rahoittaa työttömyysajalta maksetut korotusosat. Työttömyysvakuutusmaksu, joka peritään työttömyyskassoihin kuulumattomilta henkilöiltä, tilitetään Kansaneläkelaitokselle.

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

Valtionosuus maksetuista päivärahoista	
— työttömyysajalta	317 400 000
— työllistymistä edeltävien palvelujen ajalta	49 700 000
Kulukorvaukset	12 200 000
Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun osuus	-166 000 000
Yhteensä	213 300 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	39 300
Yhteensä	39 300

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2016 talousarvio	213 300 000
2015 I lisätalousarvio	46 000 000
2015 talousarvio	174 000 000
2014 tilinpäätös	254 460 000

52. Valtionosuus työmarkkinatuesta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 521 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) työttömyysturvalain (1290/2002) sekä kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) perusteella maksettavan työmarkkinatuen, siihen liittyvän lapsikorotuksen ja työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavien korotusosien maksamiseen siten kuin työttömyysturvalaissa on säädetty valtion osuudesta

2) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) mukaisten lakisääteisten kulukorvausten rahoittamiseen työttömyysturvalain mukaisesti.

Selvitysosa: Kunnat ja valtio rahoittavat puoliksi työttömyyden perusteella vähintään 300 päivää työmarkkinatukea saaneiden henkilöiden työttömyysaikaisen työmarkkinatuen. Kuntien rahoitusosuus on 70 prosenttia yli 1 000 päivää saaneiden osalta. Muun työmarkkinatuen valtio rahoittaa kokonaan. Lisäksi valtio huolehtii Kansaneläkelaitoksen maksuvalmiudesta työmarkkinatuen osalta (maksuvalmiussuoritus).

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

Työmarkkinatuet	
— työttömyysajalta	1 328 700 000
— kuntien rahoitusosuus	-455 000 000
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	541 600 000
— kulukorvaukset	105 900 000
Yhteensä	1 521 200 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	103 200
Yhteensä	103 200

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2016 talousarvio	1 521 200 000
2015 talousarvio	1 418 000 000
2014 tilinpäätös	1 544 712 119

55. Valtionosuus aikuiskoulutustuesta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 79 856 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaisen valtionosuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Palkansaajan aikuiskoulutustuki muodostuu peruspäivärahan suuruisesta perusosasta ja ansio-osasta. Yrittäjän aikuiskoulutustuki maksetaan perusosan suuruisena. Valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuuden. Jos aikuiskoulutustuki maksetaan soviteltuna valtio rahoittaa määrän, joka vastaa perusosan suhteellista osuutta täydestä aikuiskoulutustuesta. Työttömyysvakuutusrahasto rahoittaa ansio-osan sekä Koulutusrahaston hallintokustannukset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	6 856
Yhteensä	6 856

2016 talousarvio	79 856 000
2015 talousarvio	73 000 000
2014 tilinpäätös	63 000 000

56. Valtionosuus vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 42 946 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen valtion osuuden maksamiseen siten, kuin työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyysturvalaissa (1290/2002) säädetään valtionosuudesta.

Selvitysosa: Vuorottelukorvausmenot rahoitetaan samoin kuin vastaavat työttömyysetuudet. Valtionosuus kassan jäsenille maksettavista korvauksista vastaa peruspäivärahan osuutta täydestä ansiopäivärahasta. Kassaan kuulumattomien henkilöiden vuorottelukorvaukset valtio rahoittaa kokonaan.

Vuorotteluvapaan työhistoriaedellytys on 16 vuotta, käyttö on sidottu lakisääteiseen vanhuuseläkeikään siten, että yläikäraja on vanhuuseläkkeen alikäraja vähennettynä kolmella vuodella ja vuorotteluvapaan kesto on 100—360 kalenteripäivää. Vuorottelusijaiseksi palkattavalta työttömältä edellytetään, että hän on ollut työttömänä työnhakijana yhdenjaksoisesti tai osissa vähintään 90 kalenteripäivää vuorotteluvapaan alkamista edeltäneen 14 kuukauden aikana.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi vuorotteluvapaalain muuttamisesta siten, että järjestelmän kustannukset pienenevät vuositasolla kaikkiaan 50 000 000 euroa. Vuorotteluvapaajärjestelmän ehtoja tiukennetaan muuttamalla se syyperusteiseksi ja/tai muuttamalla työhistoriaehto. Muutokset vaikuttavat järjestelmän kustannuksiin asteittain. Valtion osuus kustannuksista on noin 40 prosenttia. Määrärahan mitoituksessa on vuodelle 2016 otettu huomioon vähennyksenä 4 000 000 euroa lähtien siitä, että kustannusten aleneminen on vuonna 2016 arviolta 10 000 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Säästö vuorottelukorvauksesta (HO 2015)	-4 000
Tarvearvion muutos	5 546
Yhteensä	1 546

2016 talousarvio	42 946 000
2015 II lisätalousarvio	10 600 000
2015 talousarvio	41 400 000
2014 tilinpäätös	52 150 000